

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВЧИНЕННЯ ДІЙ, ЯКІ ПРИРІВНЮВАНІ ДО НОТАРІАЛЬНО ПОСВІДЧЕНИХ, ПОСАДОВИМИ ТА СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

© Долинська М. С., 2019

Розглянуто загальні засади вчинення дій, прирівнюваних до нотаріально посвідчених (довіреностей та заповітів), посадовими і службовими особами закладів охорони здоров'я України.

На думку автора, законність учинення нотаріальних дій здебільшого залежить від правильності їх здійснення як нотаріусами, так і посадовими та службовими особами, які вчиняють дії, прирівнювані до нотаріально посвідчених, як доповнення до основних обов'язків.

Проаналізовано нормативні акти, які регулюють порядок посвідчення заповітів та довіреностей, які прирівнюються до нотаріально посвідчених, для посадових та службових осіб окремих закладів охорони здоров'я України.

Розглянуто повноваження посадових, службових осіб лікувальних установ України щодо посвідчення заповітів та довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

Досліджено питання обмеження у праві посвідчення заповітів та довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

Ключові слова: посадові та службові особи; заповіти та довіреності; прирівнювані до нотаріально посвідчених.

М. С. Долинская

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ СОВЕРШЕНИЯ ДЕЙСТВИЙ, ПРИРАВНИВАЕМЫХ К НОТАРИАЛЬНО УДОСТОВЕРЕННЫМ, ДОЛЖНОСТНЫМИ И СЛУЖЕБНЫМИ ЛИЦАМИ УЧРЕЖДЕНИЙ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ

Рассматриваются общие принципы совершения действий, приравняемых к нотариально удостоверенным (доверенностей и завещаний), должностными и служебными лицами учреждений здравоохранения Украины.

Автор утверждает, что законность совершения нотариальных действий, в подавляющем большинстве, зависит от правильности их осуществления как нотариусами, так и должностными и служебными лицами, совершающими действия, приравняемые к нотариально удостоверенным, в дополнение к основным обязанностям.

В статье осуществлен анализ нормативных актов, регулирующих порядок удостоверения завещаний и доверенностей, приравняемых к нотариально удостоверенным, должностными и служебными лицами отдельных учреждений здравоохранения Украины.

Рассматриваются полномочия должностных, служебных лиц лечебных учреждений Украины относительно удостоверения завещаний и доверенностей, приравняемых к нотариально удостоверенным.

Исследуются вопросы ограничения в праве удостоверения завещаний и доверенностей, приравняемых к нотариально удостоверенным.

Ключевые слова: должностные и служебные лица; завещания и доверенности, приравняемые к нотариально удостоверенным.

M. S. Dolynska

Educational and Scientific Institute of Law, Psychology and Innovative Education

Lviv Polytechnic National University

Assoc. Prof. of the Department of Civil Law and Process

Doctor of Laws, Assoc. Prof.

GENERAL PRINCIPLES OF CARRYING OUT ACTS THAT EQUAL TO NOTARIAL BY PUBLIC INDIVIDUALS AND OFFICIAL PERSONS OF HEALTH CARE ESTABLISHMENTS OF UKRAINE

General principles of carrying out acts that equal to notarial by public individuals and official persons of health care establishments of Ukraine are examined.

The author states that the legality of carrying out notarial acts mainly depends on the correctness of their implementation by both notaries and public individuals and official persons, who perform the acts that equal to notarial in addition to their basic duties.

The analysis of normative acts regulating the procedure for the certification of wills and powers of attorney that equal to notarial by public individuals and official persons of certain health care establishments, including the Civil Code of Ukraine, the Law of Ukraine “On Notariate”, the Procedure for the certification of wills and powers of attorney that equal to notarial, is made.

The author considers the general rules of the certification of wills and powers of attorney that equal to notarial by public individuals and official persons of health care establishments – a chief medical officer, a deputy thereof, or a doctor on duty of the hospital, or other in-patient health care institution, a director or a chief medical officer of the old people's home or invalids' asylum.

The issues of the limitation on the right to certify wills and powers of attorney that equal to notarial are investigated.

It is pointed out that public individuals and official persons must comply with the norms of the current legislation, including the Civil, Family, Land Codes of Ukraine, the Law of Ukraine “On Notariate”, as well as other normative and legal acts during the certification of wills and powers of attorney.

The issue of observance of notarial secrecy during the certification of wills and powers of attorney is elucidated.

Key words: public individuals and official persons; wills and powers of attorney that equal to notarial.

Постановка проблеми. Органи нотаріату та квазінотаріату зобов'язані сприяти фізичним та юридичним особам у здійсненні їхніх прав та захисті законних інтересів, роз'яснювати їхні права та обов'язки.

Проблеми правового регулювання вчинення дій, які прирівнюються до нотаріально посвідчених, є одним із предметів дискусій, особливо сьогодні, коли відбуваються кардинальні зміни в суспільстві, зумовлені бойовими діями на Сході України. У зв'язку із цим варто вирішити низку проблем, які постають перед посадовими та службовими особами закладів охорони здоров'я України, уповноваженими посвідчувати заповіти та довіреності, прирівнювані до нотаріально посвідчених, саме під час їх укладання та посвідчення.

Ця тема доволі актуальна для дослідження, адже дасть змогу проаналізувати нормативно-правові акти та їх прогалини, щодо загальних засад посвідчення заповітів та довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених. Висновки дослідження сприятимуть виявленню шляхів вдосконалення як законодавства, так і порядку вчинення дій, які прирівнюються до нотаріально посвідчених.

Метою статті є: аналіз норм Закону України “Про нотаріат”, Цивільного кодексу України, Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 6 липня 2006 року № 940, а також інших нормативно-правових актів, щодо порядку вчинення нотаріальних дій, прирівнюваних до нотаріально посвідчених, посадовими та службовими особами окремих закладів охорони здоров’я держави.

Методологічною основою цього дослідження стали як загальнотеоретичні, так і спеціальні методи, зокрема порівняльно-правовий та діалектичний методи.

Аналіз дослідження проблеми. Питання загальних засад діяльності органів нотаріату в Україні досліджували багато вітчизняних вчених. Відзначимо праці В. В. Баранкові, Н. В. Василюки, М. М. Дякович, Л. В. Єфіменка, В. В. Комарова, О. І. Неліна, Ф. М. Медвідь, Я. Ф. Медвідь, С. Г. Пасічник, Л. К. Радзівської, В. Ф. Усенко, С. Я. Фурси, Є. І. Фурси, В. М. Черниша, К. І. Чижмарь.

Однак у працях названих науковців висвітлено здебільшого питання загальних засад діяльності органів нотаріату – державних та приватних нотаріусів та недостатньо уваги приділено аналізу законодавства щодо порядку вчинення органами квазінотаріату дій, прирівнюваних до нотаріальних, зокрема, посадовими та службовими особами закладів охорони здоров’я України.

Виклад основного матеріалу. Законність учинення нотаріальних дій переважно залежить від того, чи правильно здійснюють їх як нотаріуси, так і особливо посадові та службові особи, які вчиняють дії, прирівнювані до нотаріально посвідчених, на додаток до основних обов’язків.

Аналізуючи норми статей 245, 1252 Цивільного кодексу України [1], а також статті 40 Закону України “Про нотаріат” [2], визначимо суб’єктів посвідчення заповітів та довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених, у частині, що стосується посадових та службових осіб закладів охорони здоров’я.

Законодавець визначає дві групи видів дій, які посадові та службові особи закладів охорони здоров’я мають право здійснювати – посвідчувати заповіти та довіреності, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, а також окремо вказує, які саме посадові особи мають право їх укладати та посвідчувати. Зокрема:

1. До нотаріально посвідчених заповітів (крім секретних) прирівнюються: заповіти осіб, які перебувають на лікуванні у лікарні, госпіталі, іншому стаціонарному закладі охорони здоров’я, а також осіб, які проживають у будинках для осіб похилого віку та інвалідів, які посвідчили головні лікарі, їхні заступники з медичної частини або чергові лікарі цих лікарень, госпіталів, інших стаціонарних закладів охорони здоров’я, а також начальники госпіталів, директори або головні лікарі будинків для осіб похилого віку та інвалідів.

2. До нотаріально посвідчених довіреностей прирівнюються: довіреності військовослужбовців або інших осіб, які перебувають на лікуванні в госпіталях, санаторіях та інших військово-лікувальних закладах, які посвідчили начальники цих закладів, їхні заступники з медичної частини, старші або чергові лікарі [2].

Доходимо висновку, що службові та посадові особи військово-лікувальних закладів мають право посвідчувати як заповіти, так і довіреності, за участю військовослужбовців, а також інших осіб, які перебувають у них на лікуванні.

Відповідно до абзацу третього частини першої статті 3 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”, заклад охорони здоров’я – це юридична особа будь-якої

форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників [3].

Варто зауважити, що наказом Міністерства оборони України від 23 березня 2017 року за № 168, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 18 квітня 2017 року за № 511/30379, затверджено Перелік закладів охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України [4]. До вказаного переліку, серед інших, входить широкий спектр лікарняних закладів, амбулаторно-поліклінічних закладів, закладів переливання крові, санаторно-курортних закладів.

Згідно з пунктом 1 Переліку закладів охорони здоров'я у системі Міністерства оборони України, до вказаних лікарняних закладів належать: військово-медичні центри (усіх найменувань, зокрема клінічний); військові госпіталі, філії госпіталів (усіх найменувань); окремі медичні батальйони, медико-санітарні батальйони; військові лазарети (усіх найменувань); окремі медичні роти (медична рота); медичні взводи; медичні пункти (із ліжковим фондом) [4].

До санаторно-курортних закладів наказом Міністерства оборони України № 168 зараховано: центри медичної реабілітації та санаторного лікування (усіх найменувань); центри медичної реабілітації, санаторного лікування та спеціальної підготовки особового складу Повітряних та Військово-Морських сил Збройних сил України “Судак”; територіальні центри курортології та реабілітації і їх філії; військові санаторії (усіх найменувань) та їх філії; центри санаторного лікування; санаторно-оздоровчий центр військ Протиповітряної оборони; евакуаційні приймачі; санаторії-профілакторії [4].

Отже, доходимо висновку про необхідність уточнення, які саме посадові та службові особи закладів охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України мають право посвідчувати заповіти та довіреності, що прирівнюються до нотаріально посвідчених.

Розвиваючи тему посвідчення заповітів та довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених, посадовими та службовими особами закладів охорони здоров'я України, варто вказати на прийняту практику в органах місцевого самоврядування, де нотаріальні дії вчиняють лише ті особи, яким рішенням виконкому або сесії ради це доручено. Вирішуючи це питання, орган місцевого самоврядування враховує наявність в особи, яка має намір вчинити нотаріальні дії, зокрема прирівняні до нотаріальних, юридичної освіти, практичних навичок щодо вчинення нотаріальних дій тощо. Також у вказаних рішеннях, як правило, вказано особу, яка виконуватиме нотаріальні дії під час відсутності основного працівника (через відпустку, хворобу, відрадження тощо).

Вважаємо за доцільне вказану практику застосувати посадовим та службовим особам, переліченим у статтях 40, 40-1 Закону України “Про нотаріат”. Для цього необхідно внести відповідні зміни як до Закону України “Про нотаріат”, Цивільного кодексу України, так і до Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених.

Нотаріуси та відповідні посадові та службові особи посвідчують заповіти відповідно до чинного українського законодавства, зокрема цивільного та нотаріального.

На нашу думку, сучасне нотаріальне законодавство України – це сукупність нормативно-правових актів, прийнятих уповноваженими державними органами, в яких закріплено правила, що врегульовують організацію та компетенцію нотаріальних органів держави (державних та приватних нотаріусів, посадових, службових осіб органів місцевого самоврядування, посадових осіб консульських установ та дипломатичних представництв України, а також посадових та службових осіб, які посвідчують заповіти та довіреності, прирівнювані до нотаріально посвідчених), процесуальний порядок учинення як нотаріальних дій, так і прирівнюваних до нотаріально посвідчених, а також вчинення інших дій, відмінних від нотаріальних, з метою надання їм юридичної вірогідності.

Посвідчуючи заповіти та довіреності, посадові, службові особи, як і нотаріуси, повинні дотримуватися Конституції України, Цивільного, Сімейного, Земельного кодексів України, Закону України “Про нотаріат”, Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 6 липня 2006 року № 940 [5], а також інших нормативно-правових актів.

Наголошуємо на тому, що як для нотаріусів, так і для посадових та службових осіб, уповноважених на вчинення дій, прирівнюваних до нотаріально посвідчених, існують певні обмеження щодо їх вчинення, які урегульовано статтею 9 Закону України “Про нотаріат” “Обмеження у праві вчинення нотаріальних дій”, а також пунктом 14 Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених. Зокрема, нотаріус та посадова особа органу місцевого самоврядування, які виконують нотаріальні дії, не мають права вчиняти нотаріальні дії на своє ім’я і від свого імені, на ім’я і від імені свого чоловіка чи своєї дружини, його (її) та своїх родичів (батьків, дітей, онуків, діда, баби, братів, сестер), а також на ім’я і від імені працівників цієї нотаріальної контори, працівників, що перебувають у трудових відносинах з приватним нотаріусом, або працівників цього виконавчого комітету. Посадові особи органу місцевого самоврядування не мають права вчиняти нотаріальні дії також на ім’я і від імені цього виконавчого комітету. У зазначених випадках нотаріальні дії вчиняються в будь-якій іншій державній нотаріальній конторі, у приватного нотаріуса чи у виконавчому комітеті іншої сільської, селищної, міської Ради народних депутатів.

Посадові та службові особи, перелічені у статті 40 Закону України “Про нотаріат”, зокрема закладів охорони здоров’я, що посвідчують заповіти, прирівняні до нотаріально посвідчених, не мають права посвідчувати заповіти як на своє ім’я, так і від свого імені, здійснювати як на ім’я, так і від імені своєї дружини або свого чоловіка. Також вказані посадові чи службові особи не мають права вчиняти заповіти на ім’я своїх синів та дочок, матері, батька, онуків, діда, баби, своїх братів чи сестер.

Закон наголошує, що посвідчені у такому випадку заповіти та довіреності є недійсними.

Одним із головних принципів нотаріальної діяльності є дотримання нотаріальної таємниці.

Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про нотаріат” від 1 жовтня 2008 року № 614-VI викладено в новій редакції статтю 8 Закону, у якій на законодавчому рівні подано дефініцію нотаріальної таємниці. Нотаріальна таємниця – сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов’язки тощо [2].

Нотаріальну таємницю необхідно розглядати з двох аспектів. З одного боку, це таємниця особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії (мотив звернення та сам факт звернення до нотаріуса; надані для дослідження документи; досягнутий після звернення до нотаріуса результат; відомості про особисте життя особи тощо), з іншого – таємниця нотаріуса як фахівця (відомості про надані поради, консультації тощо). Важливі обидві характеристики поняття таємниці вчинення нотаріальних дій. Ми підтримуємо думку С. Я. Фурси та Я. П. Пантелиєнко, що обидва поняття таємниці вчинення нотаріальних дій повинні бути законодавчо закріплені [6, с. 87].

Нотаріальну таємницю зобов’язані зберігати: нотаріуси, які працюють у державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах або займаються приватною нотаріальною практикою; посадові особи органів місцевого самоврядування, які уповноважені вчиняти нотаріальні дії; посадові особи консульських установ, які виконують нотаріальні дії; посадові особи, які відповідно до статей 40 та 40-1 Закону України “Про нотаріат” вчиняють нотаріальні дії; особи, яким про вчинені нотаріальні дії стало відомо у зв’язку з виконанням ними службових обов’язків чи іншої роботи; це поширюється на осіб, залучених для вчинення нотаріальних дій як свідків, та на інших осіб, яким стали відомі відомості, що становлять предмет нотаріальної таємниці. До таких осіб також зараховані: помічник, консультант, секретар, діловод нотаріуса, навіть якщо їхня діяльність обмежується наданням правової допомоги чи ознайомленням із документами і нотаріальна дія не вчинялась [7, с. 29–30]. Для осіб, винних у порушенні нотаріальної таємниці, передбачено відповідальність у порядку, встановленому законом.

Погоджуємося з Д. Журавльовим, О. Коротюк та К. Чижмарь, що предмет нотаріальної таємниці охороняється законом як інформація з обмеженим доступом, а саме – таємна інформація. Таємна інформація охоплює відомості не тільки щодо особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальних дій, але й інформацію про надані консультації тощо [8, с. 52].

Питання нотаріальної таємниці, на нашу думку, у випадку, якщо заповіти та довіреності, прирівнювані до нотаріально посвідчених, укладають та посвідчують посадові особи органів охорони здоров'я, нерозривно пов'язано із лікарською таємницею.

Аналізуючи норми статті 40 Основ законодавства про охорону здоров'я, доходимо висновку, що законодавець у вказаній статті не дає визначення поняття лікарської таємниці, а лише перераховує відомості, які належать до лікарської таємниці. Медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків [1].

Перед вчиненням заповіту чи довіреності посадові або службові особи закладів охорони здоров'я повинні насамперед встановити особу пацієнта (фізичних осіб, які звернулися за вчиненням такої дії) та з'ясувати обсяг їхньої цивільної дієздатності. Варто зауважити, що у цьому випадку представник закладу охорони здоров'я має ширші відомості не лише про стан здоров'я хворого, але й про його дієздатність, ніж може мати нотаріус, який вчиняє подібну нотаріальну дію.

Нагадуємо, що цивільною дієздатністю фізичної особи визнано її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.

Повну цивільну дієздатність має фізична особа, що досягла 18-річного віку (повноліття). Посвідчуючи заповіт чи довіреність від особи, яка не досягла 18 річного віку, слід пам'ятати, що повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, що досягла 16-річного віку і працює за трудовим договором, фізичній особі, яка займається підприємницькою діяльністю, а також неповнолітній особі, що записана матір'ю або батьком дитини: а у разі реєстрації шлюбу до досягнення повноліття фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу. Посадовій, службовій особі подають відповідні документи (трудоий договір, виписку з наказу про призначення на посаду, свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи – підприємця, свідоцтво про шлюб, свідоцтво про народження дитини тощо), які підтверджують, що неповнолітня особа набула повної цивільної дієздатності. Тобто посадова особа закладу охорони здоров'я повинна не лише знати юридичні терміни, але й володіти в певних межах юридичними навичками, які не обов'язкові для виконання основних обов'язків із медичного обслуговування пацієнтів.

Також законодавець наголошує на тому, що визначення обсягу цивільної дієздатності фізичної особи здійснюється згідно з пунктом 6 Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

Окремо передбачено порядок встановлення особи пацієнта залежно від того, чи є він громадянином України, іноземцем або особою без громадянства чи біженцем.

Особу громадянина України встановлюють за паспортом громадянина України, паспортом громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичним чи службовим паспортом, тимчасовим посвідченням громадянина України, виданим у зв'язку із втратою паспорта, тимчасовим посвідченням громадянина України, виданим у зв'язку з набуттям громадянства України, посвідченням особи для повернення в Україну.

Іноземець та особи без громадянства повинні пред'явити свій національний паспорт або документ, що його замінює, та документ чи реєстрацією паспортного документа, які підтверджують законність перебування особи в Україні (посвідка на постійне або тимчасове проживання, реєстрація паспортного документа чи довідка компетентних органів про звільнення від реєстрації на підставі міжнародних договорів, учасником яких є Україна).

Особу біженця встановлюють за посвідченням біженця.

Наголошуємо, що посвідчення водія, посвідчення особи моряка, інваліда чи учасника Великої Вітчизняної війни, посвідчення, видане за місцем роботи особи, не можуть бути використані для встановлення особи, що звернулася за посвідченням заповіту чи довіреності.

Як нотаріус, так і посадова чи службова особа закладу охорони здоров'я має право відмовити у посвідченні заповіту чи довіреності у разі набрання законної сили рішенням суду про визнання недієздатною або обмежено дієздатною фізичної особи, що звернулася за таким посвідченням.

Законодавець у пункті 4 Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених [5], встановлює обов'язки посадових та службових осіб, які мають право вчиняти дії, що прирівнюються до нотаріально посвідчених. Зокрема, вказані особи:

- роз'яснюють фізичним особам, від імені яких посвідчуються заповіти і довіреності, їхні права й обов'язки, попереджають про наслідки їх посвідчення для того, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду;
- перевіряють відповідність посвідчуваних заповітів і довіреностей вимогам закону;
- встановлюють дійсні наміри особи (правильне розуміння нею значення, умов правочину та його правових наслідків), що звернулася за посвідченням заповіту чи довіреності, до їх посвідчення, а також відсутність у неї будь-яких заперечень щодо кожної із умов правочину;
- попереджають про правові наслідки посвідчення заповітів і довіреностей;
- роз'яснюють порядок скасування та складення нового заповіту, скасування довіреностей;
- складають у разі потреби проекти заповітів чи довіреностей на усне прохання фізичних осіб;
- посвідчують заповіти і довіреності на усне прохання фізичних осіб [5].

Посадова, службова особа відмовляє у посвідченні заповіту чи довіреності у п'яти випадках, а саме якщо:

- 1) вчинення такої дії суперечить законодавству;
- 2) не подано документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії;
- 3) дія не підлягає вчиненню посадовою, службовою особою;
- 4) у неї є сумніви у тому, що фізична особа, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії, усвідомлює значення, зміст, правові наслідки цієї дії або ця особа діє під впливом насильства;
- 5) із проханням про вчинення нотаріальної дії звернулася недієздатна фізична особа або фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена [5].

Посадова, службова особа закладу охорони здоров'я на прохання фізичної особи, якій відмовлено у посвідченні заповіту чи довіреності, повинна викласти причини відмови у письмовій формі та порядок її оскарження.

Скаргу на неправильне посвідчення заповіту чи довіреності або на відмову посадових, службових осіб у їх посвідченні подають до суду за місцезнаходженням лікарні, іншого стаціонарного закладу охорони здоров'я, санаторію, будинку для осіб похилого віку та інвалідів, експедиції, госпіталю, військово-лікувального закладу.

Висновки. Правове регулювання посвідчення заповітів та довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених в Україні, здійснюється великою кількістю нормативно-правових актів, що вимагає від посадових та службових осіб закладів охорони здоров'я не лише юридичних знань, але й належної практики їх посвідчення.

Відсутність правничої (юридичної) освіти (не обов'язково вищої) та практичного досвіду в складанні юридичних документів посадових та службових осіб закладів охорони здоров'я, яким надано право вчиняти дії, прирівнювані до нотаріально посвідчених, іноді на практиці призводить до того, що вказані дії вчиняються із порушенням норм чинного законодавства та є здебільшого підставою для визнання їх недійсними у судовому порядку. Тому рекомендуємо вказаним посадовим чи службовим особам постійно працювати над підвищенням свого правового рівня, зокрема в сфері цивільного, сімейного, земельного права.

Також пропонуємо у чинному законодавстві встановити порядок заміщення посадових чи службових осіб, уповноважених на вчинення дій, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у детальнішому аналізі особливостей посвідчення посадовими та службовими особами закладів охорони здоров'я заповітів та довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356. 2. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383. 3. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> 4. Перелік закладів охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України: Наказ Міністерства оборони України від 23 березня 2017 року за № 168. *Офіційний вісник України* від 16.05.2017. 2017, № 38, с. 142. Ст. 1216. 5. Порядок посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.07.2006 № 940. *Офіційний вісник України*. 2006. № 27. С. 100. Ст. 1966. 6. Теорія нотаріального процесу: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. С. Я. Фурси. К.: Алерта, Центр учбової літератури, 2012. 920 с. 7. Долинская М. С. До питання розвитку інституту нотаріальної таємниці в незалежній Україні. *Правовые реформы в Молдове, Украине и Грузии в контексте евроинтеграционных процессов: материалы международной научно-практической конференции (Кишинев, Республика Молдова 7–8 ноября 2014 г.)*. Кишинев: Б и, 2014 г. (2; 2014). С. 29–31. 8. Журавльов Д. В., Коротюк О. В., Чижмарь К. І. *Правова охорона нотаріальної таємниці: монографія*. К.: ОВК, 2017. 190 с.

REFERENCES

1. *Sy`vil'ny`j kodeks Ukrayiny`* [Civil Code of Ukraine]: Zakon Ukrayiny` vid 16.01.2003 r. No. 435-IV. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady` Ukrayiny`*. 2003. № 40. P. 356. 2. *Pro notariat: Zakon Ukrayiny`* [About the Notary Public] vid 02.09.1993 r. No. 3425-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady` Ukrayiny`*. 1993. № 39. St. 383. 3. *Osnovy` zakonodavstva pro oxoronu zdorov'ya* [Fundamentals of Healthcare Legislation]: Zakon Ukrayiny` vid 19.11.1992 r. № 2801-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> 4. *Perelik zakladiv oxorony` zdorov'ya v sy`stemi Ministerstva oborony` Ukrayiny`*: Nakaz Ministerstva oborony` Ukrayiny` vid 23 bereznya 2017 roku za No. № 168. *Oficijny`j visny`k Ukrayiny`* vid 16.05.2017. 2017 r., No. 38, s. 142, st. 1216. 5. *Poryadok posvidchennya zapovitiv i dovirenostej, shho pry`rivnyuyut`sya do notarial`no posvidcheny`x* [List of health care institutions in the system of the Ministry of Defense of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 06.07.2006. No. 940. *Oficijny`j visny`k Ukrayiny`*. 2006. No. 27. S. 100. P. 1966. 6. *Teoriya notarial`nogo procesu: naukovo-prakty`chny`j posibny`k* [Theory of the notarial process: a scientific and practical manual] / za zag. red. S. Ya. Fursy`. K.: Alerta, Centr uchbovoyi literatury`, 2012. 920 p. 7. Doly`nskaya M. S. *Do py`tannya rozvy`tku insty`tutu notarial`noyi tayemny`ci v nezalezhnij Ukrayini* [On the issue of development of the institute of notarial secrecy in independent Ukraine]. *Pravovye reformy v Moldove, Ukray`ne y` Gruzy`y` v kontekste evroy`ntegracy`onny`x processov: matery`aly mezhdunarodnoj nauchno-prakty`cheskoj konferency`y`* (Ky`shy`nev, Respubly`ka Moldova 7–8 noyabrya 2014 g.). Ky`shy`nev: B y`, 2014 g. (2; 2014). P. 29–31. 8. Zhuravl`ov D. V., Korotyuk O.V., Chy`zhmar` K. I. *Pravova oxorona notarial`noyi tayemny`ci: monografiya* [Legal protection of notarial secrets: monograph]. K.: OVK, 2017. 190 p.

Дата надходження: 01.08.2019 р.